

Országos Erdészeti Egyesület
Schmotzer András elnök úr részére
Budapest

Tisztelt Elnök Úr!

Megköszönöm az Országos Erdészeti Egyesület figyelmét és támogató véleményadását az állami erdőgazdálkodás átalakulásával kapcsolatos kérdésekben.

Nem érthetek azonban egyet azon felvetésével, amely szerint a Földművelésügyi Minisztérium kérelmetné annak a kormányhatározatnak a végrehajtását, amely szerint ki kell alakítani az állami tulajdonú erdők kezelését ellátó korszerű, egységes szervezetet és annak szabályozását. Vonatkozó törvény hiányában a minisztérium az előkészítés és az átmeneti helyzet kérdéseinek kidolgozásával, valamint összefogásával tud és kíván foglalkozni.

Tájékoztatni kívánom elnök urat, hogy a kormányhatározat megvalósítása érdekében a Földművelésügyi Minisztérium az alábbi intézkedéseket tette:

1. 1992. április 8-án a Földművelésügyi Minisztérium kezdeményezésére az Állami Vagyonügynökség Igazgatótanácsa a még íz önkormányzati irányítás alatt álló állami erdő- és fafeldolgozó gazdaságot is államigazgatási felügyelet alá vonta.

2. Az Országgyűlés 1992. évi június 22-i ülésnapján elfogadta a tartósan állami tulajdonban maradó vállalkozói vagyon kezeléséről és hasznosításáról szóló LIII. törvényt. A törvény és a Kormány 126/1992. (VIII. 28.) rendelete alapján 19 állami erdő- és fafeldolgozó gazdaság, valamint az ERDÉRT Vállalat az Állami Vagyonkezelő Részvénytársasághoz került, továbbá az Állami Vagyonkezelő Részvénytársaság vagyonához tartoznak – a kincstári vagyonról szóló törvény hatályaba lépéséig – az állam tulajdonában lévő erdők, természetvédelmi oltalom alatt álló földterületek (nemzeti parkok, fokozottan védett és nemzetközi egyezmények hatálya alá tartozó területek).

3. Az ÁV Rt.-hez került erdővagyon nagysága, jelentősége és a vagyonkezelés sajátosságai miatt, 1992. november 18-án dr. Gergátz Elemér miniszter úr kezdeményezte erdészeti szakember kinevezését az ÁV Rt. Igazgatóságába. Tekintettel azonban arra, hogy időközben az igazgatói státusok betöltésre kerültek, a kezdeményezés nem volt érvényesíthető. Az erdőgazdaságok átalakulási és privatizációs ügyeit azonban az ÁV Rt.-n belül Szabados János igazgató fogja össze.

4. A Földművelésügyi Minisztérium elkészítette az állami erdő- és fafeldolgozó gazdaságok privatizációs programját. A Gazdasági Kabinet az előterjesztést 1992. december 9-én megtárgyalta és elfogadta.

Az előzőek értelmében az állami tulajdonú erdők vagyonkezelését ellátó államerdészeti szervezet kialakítását és működésének szabályozását a kincstári vagyonról szóló tv. előírásainak figyelembevételével lehet majd megtenni. Ennek elfogadásáig a tárca előkészíti a kincstári vagyon körébe sorolandó erdők nyilvántartásba vételét és az annak megfelelő vagyonkezelő koncepciójának kidolgozását.

Kérem elnök urat, hogy a fentiekről a nagy múltú, a magyar erdőért aggódó és tenni akaró Országos Erdészeti Egyesület tagságát is tájékoztatni sziveskedjék. A jövőben is számítok véleményére, segítség, támogató együttműködésére.
Budapest, 1993. február 2.

Üdvözzel:

dr. Raskó György

DR. ERDŐS LÁSZLÓ

A Nemzetközi Nyárfa Szövetség XIX. üléséről

A Nemzetközi Nyárfa Szövetség (International Poplar Commission, IPC) a FAO Erdészeti Osztályának a tanácsadó testülete. Az állandó titkárság működéséről is a FAO gondoskodik. Az 1947-ben alakult szervezetnek jelenleg 33 ország a tagja, köztük hazánk is. Az IPC célját és funkcióit az alábbiakban határozták meg.

– A nyár- és fűztermesztés tudományos, technikai és ökonómiai, valamint a kitermelés és a nyárfafelhasználás kérdéseinek a tanulmányozása.

– A kutatás, termelés és a felhasználás területén való véleménycserek kezdeményezése.

– Szakmai tanulmányutak, tapasztalatszerkesztés szervezése.

– A FAO részére jelentések, ajánlások és kutatási programok készítése.

Az üléseket eleinte egy-két évenként tartották, az utóbbi időben négyévenként szervezik. Említésre méltó, hogy ha-

sonló ülést már szervezett Jugoszlávia, Románia, Törökország és Kína. Magyarországon erre mindeddig nem került sor. Az 1992. évi ülést szeptember 23-25. között Spanyolország (Aragón tartomány) rendezte meg Zaragozában, melyhez alternatív lehetőségként az Ebro, illetve Duero folyó menti tanulmányút csatlakozott. A konferencia témája:

Nyárak és fűzek termesztése mint a mezőgazdaság kiegészítő része.

Az IPC végrehajtó bizottsága azért javasolta Spanyolországot a rendezvény helyéül, mert a felhagyott mezőgazdasági művelésű földek alternatív használatra, a nyárkültúrnak a mezőgazdasági termeléssel való társítása, valamint a nyárfa-termesztésnek a mezőgazdaság gazdaságosságában elért eredményei itt messzemenően figyelemre méltóak. Így Spanyolország modellül is szolgálhat mindazon országoknak, melyek e problémakörben érintettek.

A tudományos rendezvény

A konferenciát a Zaragozától 6 km-re fekvő intézetben (Instituto Agronomico Mediterraneo) tartották, mely előadótérmeikkel, szinkronfilmlejátszókkal, szálláslehetőséggel is jól ellátott tudományos bázis. A rendezvényen 34 országból 175 fő vett részt.

A megnyitón az Aragon tartomány mezőgazdasági minisztere adott tájékoztatást a nyárfatermesztés szerepéről és jelentőségéről. A spanyol erdészeti és agrárpolitika az ültetvényeszerű (szilvikultúra) nyárfatermesztést az Európai Gazdasági Közösség ajánlásainak megfelelően fontos gazdasági kérdésként kezeli. Az elmúlt öt év folyamán Spanyolországban a nyárasok területe 65 ezer ha-ról 100 ezer ha-ra emelkedett. A telepítésekhez az állam szervezéssel és pénzügyi kedvezményekkel nagymértékben hozzájárul. Aragonban az Erdészeti Alapnak nyújtott támogatás 1988-91 között ötszörösére emelkedett, ennek 75%-át nyártelepítésre fordítják.

A nyárfakutatásra az 1980-as évek elejétől fordítanak nagyobb figyelmet. Az ország különböző régióiban 150 ha kísérleti területtel rendelkeznek. Az itt szerzett természeti tapasztalatok, valamint az egyéb mezőgazdasági kultúrák eredményességére vonatkozó összehasonlító vizsgálatok alapján Spanyolországban a nyárfatermesztés terjedéséről lehet beszélni.

Az IPC végrehajtó bizottsága elnökének – V. Steenackers (Belgium) – beszámolójából, valamint az egyes tagországok Nemzeti Nyárfa Bizottságainak jelentéseiből az alábbi következtetések vonhatók le.

	Nyárasok területe 1000 ha 1990/1991	Nyárfa kitermelés	
		1988	1991
1000 brm ³			
Franciaország	279,5	2300	3300
Magyarország	150,0	1300	1700
Jugoszlávia (1990)	150,0
Törökország	130,0	2400	3500
Spanyolország	91,4	626	542
Románia	83,0	..	541
Olaszország	79,0	4100	1600
Belgium	40,0	300	350
USA	..	8000	16000

Kína csupán annyit közölt, hogy 1988-91 között 140 ezer ha nyárfatelepítés történt. Az USA-ban és Kanadában, ahol a nyárasok elegegy állományokban fordulnak elő, nincs területi adat. Élőfakészlet tekintetében Kanada áll az első helyen, 3 milliárd m³-rel.

A kitermelési adatokból, melyek a nyárfafelhasználást is tükrözik, a jövőt tekintve biztató fejlődésre lehet következtetni. Kivétel Olaszország példája, ahol a nyárasok területe 20 év alatt a felére csökkent, így az ország a felhasznált nyárasnyag felét importálni kénytelen. Ez magyarázza elsősorban a megnövekedett francia és belga kitermelést.

Ami a telepítések helyzetét illeti, az Európai Gazdasági Közösséghez tartozó országok egy része (Belgium, Spanyolország, Olaszország és Anglia) a nyárfatermesztést a felhagyott mezőgazdasági földek reális hasznosításának tekinti.

Máshol viszont a közvélemény nem helyesli a nyárasok nagyértékű telepítését.

A kelet-európai államokban a piacgazdaságra való áttérés és a földtulajdonban bekövetkező változások következményeként növekedni fog az erdőtelepítési igény, beleértve a nyárat is. A mindössze 11 000 ha nyárral rendelkező Angliában 1990-ben alakult meg a Nemzeti Nyárfa Bizottság, s ez elsősorban a kutatást tartja fontosnak.

A konferencia előadásai részben plenáris, részben szekcióüléseken zajlottak a következő megoszlásban:

- kitermelés és felhasználás,
- kórokozók (fungicidok),
- károsítók (xylophagok),
- nemesítés és szaporítás (fajta elnevezés és -nyilvántartás),
- biomassza-termelés.

Említést érdemel, hogy a szekcióvezetők közt két magyar származású is található, *Balatinecz János* és *Zsuffa Lajos*, mindketten Kanadából.

Az előadások mellett számos poszter ismertette a kutatási eredményeket. A magyar nyárfatermesztés fontosabb adatait és eredményeit táblázatokkal és színes fotókkal mutattam be.

A *felhasználásra* vonatkozóan a következőket lehet megállapítani. Európában csökken a nyár cellulózipari célú felhasználása, Kanadában viszont a kitermelt nyárfanyag 30%-át továbbra is a papíripar hasznosítja. Általában növekvőben van a fűrészáru és csomagolóanyagok vonalán jelentkező kereslet. Észak-Amerikából hamar elterjedt Európában is egy új fatermék, az ún. *ostyalemez*, háromrétegű, váltakozó szálirányban ragasztott lemez.

A Kanadai Nemzeti Fatermék Intézet vizsgálata szerint az ipari minőségű nyárfurnórból készült minta szilárdabb és merevebb, mint a duglászfenyőből készült. Ezt elsősorban gyümölcsládához, de a csomagoló kartondobozok merevítéséhez is használják. A 9,5 mm-es vastagságú lemezt tető- és falburkolatként, panel típusú építkezésnél, ipari csomagolóshoz, rakodólapokhoz, gazdasági és melléképületekhez használják.

Észak-Kínában a nyárfát építési anyagként (tetőgerenda, szelemen, szarufa) alkalmazzák. A nyárfa és műanyag keverékanyagból sporteszközöket, hangszereket, padlózatot állítanak elő.

Kanadai vélemény szerint, amint a meg nem újítható nyersanyag-tartalékok kimerülnek, a fa iránti igény – mint rosttartalék és kémiai termék és várhatóan mint energia, esetleg eledel – lényegesen növekedni fog. A nyárnak a gombákkal és a rovarokkal szembeni ellenálló képességét javítani kell.

A *nyárfanemesítési* és -szaporítási témával kapcsolatosan az interamericana (*P. trichorcarpa* x *P. deltoides*) fajták gyors elterjedését lehetett megállapítani. Amíg a mediterrán klímában változatlanul a *P. euram* fajták játsszák a fő szerepet, északabba jelentős az említett fajták előterbe kerülése. Így Franciaországban már 35%, Hollandiában 21%. A faanyag minőségével kapcsolatos igények miatt mind az USA-ban, mind Kanadában terjedőben vannak az interamericana fajták.

Helyesbítés

A februári szám 51. oldalán sajnálatosan kimaradt két sor az „Új Nemzeti Nyárfabizottság” c. tudósításból. Nevezetesen, hogy: *A Bizottság elnöke dr. Erdős László lett. Elnézetét kérünk.*

A biomassza-termesztési szekcióban Svédország, az USA, Kanada, valamint Anglia képviselői számoltak be újabb eredményekről. Amíg az európai államokban a biomassza-termesztést elsősorban az alternatív földhasználat motiválja, Észak-Amerikában a nyersanyagszállítás költségeinek a csökkentése játssza a fő szerepet. Finnország az ország nehéz gazdasági helyzetére való tekintettel egyelőre szünetelteti a kutatási munkát.

Az *agro-erdőgazdálkodásról* (a fatermesztés és a növénytermesztés együttes folytatása) kínai, chilei és argentin kutatók számoltak be. Ennél az eljárásnál a 8-12 éves vágásforduló folyamán öntözés és műtrágyázás mellett termelnek különböző növényeket, mint gyapotot, földimogyorót, kölest, gabonát stb. Ezekben az országokban elsősorban az élelmiszer-ellátás játssza a fő szerepet. Kínában, ahol a köztes művelésnek nagy hagyományai vannak, ilyen formában hasznosítanak 3,5 millió hektárt.

A nyárfafeleltések támogatási rendszere meglehetősen egységes képet ad az Európai Gazdasági Közösség országai-ban. Egyrészt mint mezőgazdasági támogatás jelenik meg a mezőgazdaságból kivont terület után, 20 évig 550-600 ECU/ha/év összegben, továbbá külön támogatás az erdőtelepítések, illetve nyárfafeleltés után. Ez országonként eltérő a talaj, a terepadottság és a fafaj függvényében: 500-4000 ECU/ha (1 ECU ca. 100 Ft). A támogatások általában a költségek 50-75%-ára adnak fedezetet. Több országban a

nyárasok mint időszakos erdők nem esnek az erdőtvény hatálya alá, így nincs felújítási kötelezettség sem, ugyanakkor jelentős adókedvezményt is élveznek.

A konferencia témája – a nyárfafeleltés mint a mezőgazdaság kiegészítő tevékenysége – az elkövetkező években hazánkban is fontos szerepet fog játszani. A nagy ráfordítást igénylő intenzív szántóföldi termelést csak a jó és a legjobb adottságú területeken lesz célszerű fenntartani; a többi területen pedig a kisebb anyag- és energiárfordítással is nyereséget hozó művelési ágaknak kell elsőbbséget adni.

A gyenge és közepes minőségű szántókon a nyárfafeleltés pénzügyi eredményei a növénytermesztéssel szemben vitathatatlanok. Ha ehhez hozzávesszük a földtulajdonban nálunk bekövetkező változásokat, a vállalkozások adata lehetőségeket, úgy a nagy ütemű erdőtelepítés és az ültetvény-szerű fatermesztés meggátolhatja a földek tömeges elpariagosodását.

Annak érdekében, hogy a nyárfafeleltés színvonala legalább a jelenlegi szinten maradjon és a vállalkozók a nyárfafeleltés szakmai ismereteihez hozzájuthassanak, kívánatos feleleveníteni a korábban működő Országos Nyárfa Bizottságot. Ez a szervezet a nyárfafeleltés tudományos és gyakorlati ismeretanyagát széleskörűen publikálhatná, továbbá az alternatív földhasználat területén – ökonomiai, finanszírozási, jogszabályozási, piaci és egyéb kérdésekben – az agrár- és az erdészeti politika összehangolását is szolgálná.

Pályázati felhívás

a Földművelésügyi Minisztérium Erdészeti és Faipari Főosztály pályázatot hirdet az államigazgatási irányítású DEBRECENI ERDŐFELÜGYELŐSÉG (4001 Debrecen, Bajcsy Zs. u. 16.) nyugdíjazás miatt megüresedő igazgatói munkakörére.

Az erdőfelügyelőség a köztisztviselői törvény hatálya alá tartozó jogi személyként működő költségvetési szerv, melynek közvetlen felügyeletét az FM Erdészeti és Faipari Főosztály látja el. Alaptevékenysége az erdőterv szerinti erdőgazdálkodás betartatása. Iletékeségi területe a Felsőtisza, a Nagykunsgai Erdő és Fafeldolgozó Gazdaság (Nyíregyháza, Szolnok), valamint Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye valamennyi egyéb erdőgazdálkodója. Létszáma: 23 fő.

Az igazgató feladata: ellátja az erdőgazdálkodás erdőterv szerinti megvalósulásának ellenőrzését, illetékeségi területén az elsőfokú szakhatósági ügyeket, továbbá a vonatkozó jogszabályok, az erdőfelügyelőség szervezeti és működési szabályzata, valamint az FM Erdészeti és Faipari Főosztály által hatáskörébe utalt feladatokat.

A konkrét követelményeket a kinevezéssel egy időben írásban határozzuk meg.

Az igazgató megbízása határozatlan időre szól, besorolása, illetményének megállapítása a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. tv. és a kapcsolódó jogszabályoknak megfelelően történik.

A munkakör betöltésének időpontja: 1993. július 1.

Pályázhatnak azok a magyar állampolgárok, akik:

- erdőmérnöki oklevéllel,
- 10 éves szakmai gyakorlattal, erdőtervezési és erdőfelügyeleti ismeretekkel, kellő vezetői rátermettséggel és tárgyalókészséggel,
- büntetlen előélettel,
- megfelelő egészségi állapottal rendelkeznek,
- ismerik a költségvetési rend szerinti intézeti gazdálkodás főbb elemeit.

A pályázathoz mellékelni kell:

- a pályázó szakmai önéletrajzát, referenciák megjelölésével,
- iskolai végzettséget igazoló okirat másolatát,
- 3 hónapnál nem régebbi keletű hatósági erkölcsi bizonyítványt,
- orvosi igazolást arról, hogy a munkakör ellátására egészségileg alkalmas.

A pályázatot a Földművelésügyi Minisztérium Humánpolitikai Önálló Osztályára Tóth Ilona főtanácsos részére (1055 Budapest, Kosuth Lajos tér 11.) „PÁLYÁZAT” megjelöléssel kell beküldeni, amely tartalmazza a pályázónak az erdőfelügyelőség irányításával, az igazgatói feladatok ellátásával kapcsolatos szakmai, vezetői elképzeléseit, terveit, személyes feltételeit.

A pályázat beküldésének határideje: 1993. május 15.

A pályázat elbírálásának határideje: 1993. június 30.

A pályázatot a Bíráló Bizottság üléséig bizalmasan kezeljük, az értékelés eredményéről a pályázókat írásban tájékoztatjuk. A pályázattal kapcsolatban szakmai felvilágosítást ad: dr. Rada Antal főosztályvezető-helyettes, FM Erdészeti és Faipari Főosztály. Telefon: 131-2978.

Általános felvilágosítást ad: Tóth Ilona főtanácsos, FM Humánpolitikai Önálló Osztály. Telefon: 153-3000/19-60 mellék.

DR. KOLLWENTZ ÖDÖN

Az erdőgazdálkodás ellenőrző hatósága – az erdőfelügyelőség kialakulása, munkássága és jövője (II. rész)

Az erdőfelügyelet 1945-től

A veszített második világháború után Magyarország ismét a trianoni határokra szorult vissza, ugyanakkor a tulajdoni viszonyok is csaknem teljesen megváltoztak. A földreformtörvény (1945. évi VI. tc.) alapján a 100 kataszteri holdnál nagyobb erdőbirtokok állami tulajdonba kerültek, ennek aránya az 5,2%-ról 75,1%-ra emelkedett.

Az erdészeti igazgatást a 12 130/1945. ME. sz. rendelet úgy alakította ki, hogy az erdészeti ügyekben első fokon a törvényhatósági bizottság gazdasági albizottsága az állami erdőfelügyelőség közreműködésével járt el. Tekintettel arra, hogy az erdőgazdálkodások üzemi (MÁLLERD) igazgatóságok lettek, az erdőgazdálkodások vezetőit a rendelet az erdőrendészeti ügyekből kikapcsolta. Másodfokon jogerősen a földművelésügyi miniszter járt el.

Az erdőfelügyelőségek feladatai fokozatosan leépültek. Az erdőbirtokossági erdők kezelése és felügyelete a MÁLLERD erdőgondnokságainak a feladata lett. Az erdőrendészeti áhágások jelentősége az 1945. évet követően az állampolgári fegyelem fellazulása és a tulajdonjogi bizonytalanság következtében erősen visszaszorult. Az erdőfelügyelőségekbe a kommunista párt ágensei beépültek, a szakmai vezetés háttérbe szorulásával a politikai irányítás mondvasínál erdőrendezési áhágás címen járt el az akkor még megvolt magán-erdőbirtokosokkal szemben. Az erdőfelügyelőségek szakmai munkája a nem állami erdők fahasználati engedélyeinek a kiadásából állt.

1949-ben az erdőfelügyelőségeket a 2610/1949. Korm. sz. rendelet megszüntette. Munkájukat az újonnan létesített vármegyei mezőgazdasági igazgatóságok vették át azzal a megszorítással, hogy a fahasználati engedélyeket elvileg csak a területileg illetékes erdőgondnokságok szakvéleményes javaslatára adhatták ki. A mezőgazdasági igazgatóságok erdészeti előadói igen sok helyen erdészeti képesítés nélküliek voltak.

A közigazgatási átszervezések 1950-ben tovább folytatódtak. A vármegyei önkormányzati szerveket a megyei tanácsai szervek – a többi önkormányzati is – a tanácsok váltják fel. Az erdészeti ügyeket és az államderészeti kezelést, amelyet még az önkormányzatok vettek át az erdészeti átszervezésével megszüntetett erdőgondnokságoktól, ezennél a megyei és a járási tanácsok mezőgazdasági osztályai intézték. 1951-ben az államderészeti kezelés csaknem teljesen megszűnt azáltal, hogy az akkor még magántulajdonban lévő, főként az erdőbirtokossági erdőket az állami erdőgazdálkodás üzemi kezelésbe vették. Ez azt jelentette, hogy az erdőgazdaság a gazdálkodással kapcsolatos összes tervezési, fahasználati és erdőművelési feladatokat elvégzte.

A még megmaradt magán-erdők államderészeti kezelését a megyei tanácsok végrehajtó bizottsága mezőgazdasági osztályai erdészeti csoportjának az irányítása mellett a járási tanácsok végrehajtó bizottságainak erdészeti előadója látta el. Az általa kijelölt munkák végrehajtását a járási erdőbizottságok ellenőrizték. El maradt az erdőfelügyelőségből!

Az 1954-es év az erdészeti részére nagy jelentőségű volt, egyrészt mert ekkor alakult meg az erdészeti történetének első teljesen önálló szervezete: az Országos Erdészeti Főigazgatóság (OEF), másrészt mert ugyanebben az évben jelent meg az 1040/1954. MT. számú határozat „az erdőgazdasági termelés fejlesztéséhez szükséges intézkedések”-ről. Ennek célkitűzése az erdőgazdálkodás szakmai szintjének emelése volt. A határozat sikeres végrehajtását csak a gazdálkodó szervektől független felügyeleti szerv biztosíthatta, ezért az OEF az erdőrendezési felügyelői státuszt rendszeresítette. Ezek közvetlenül az OEF Erdőrendezési Felügyeleti Főosztály felügyelete alá tartoztak. Feladatuk több tekintetben az erdőfelügyelők részére az erdőtüvényben megállapított feladatokkal egyeztet. Így az erdőgazdaságok üzemi- (erdő-) terv szerinti gazdálkodásának a biztosításán kívül

- az erdőgazdaságok, illetve az erdészetek részére az éves tervezéshez a szükséges adatokat megadták;
- az erdészetek által elkészített éves gazdálkodási tervek felülvizsgálták;

- vezették az üzemi-(erdő-)tervi nyilvántartásokat és az adatok helyességét szűrőpróbaszerűen ellenőrizték;

- végezték üzemi-(erdő-)tervi revíziót;
- az üzemi-(erdő-)terv lejárta után pedig üzemi-(erdő-)tervi mérleget készítettek;

- ennek alapján állapították meg a következő üzemi-(erdő-)tervi időszak erdőművelési és fahasználati feladatait, amiket jegyzőkönyvbe foglaltak;

- az erdőgazdaságok részére a pillanatnyi anyagi előnyt jelentő, de a jövő érdekében káros intézkedéseket leállíthattak.

Az erdőrendezési felügyelők működésével a felügyeleti és az erdőrendezési munkák összekapcsolódtak, ezek gyakran a halasztást nem tűrő felügyeleti munkák háttérbe szorulását okozták.

Az 1956-os forradalom az erdőgazdálkodásra is hatással volt, ez elsősorban abban nyilvánult meg, hogy az erdőbirtokosságok erdei az erdőgazdaságokból kiváltak, de azok állami kezelésének kötelezettsége megmaradt. Ezt az erdőgazdaságok az erre a célra szervezett „szakirányítási erdészeti” látták el.

A politikai hatalom megerősödésével hozta meg az országgyűlés az erdőbirtokossági erdőket felszámoló 1961. évi VII. törvényt, az ún. szocialista erdőtüvényt. Az erdőtüvény nem foglalja közl részletesen az erdőgazdálkodás szakszerűségének biztosításával, a 12. §-ban részletesen döntött az erdőbirtokossági erdők felszámolásáról és a tsz-erdők megalakításáról. Az erdőtüvény az erdőfelügyelőségekről és az erdőrendezési felügyelőkrol említést sem tesz. Az igazgatási feladatokat első fokon a járási, másodfokon a megyei tanácsok végrehajtó bizottságainak mezőgazdasági szakigazgatási szerveire bízta. Ezek munkái feletti szakfelügyeletet az „országos erdészeti hatóság” gyakorolta. A szakigazgatási szervek határozatainak ellenőrzését a törvény az állami erdőgazdaságokra bízta. 1967-ben az addigi „országos erdészeti hatóság”, az OEF megszűnt és szerepét és feladatait a MÉM Erdészeti és Fajpári Hivatala vette át.

A tsz-erdők állami kezelését az erdőtüvény az állami erdőgazdaságokra bízta, amely azt a szakirányítási csoportján keresztül gyakorolta. A tsz-ek az állami kezeléssel nem voltak megelégedve, ezért erdeik kezelését saját erdészeti technikusaikkal végeztették, így ezek állami kezelése 1968-ban automaikusn megszűnt.

Az erdőgazdálkodás szakszerűségének biztosítása végett a 22/1968. MÉM. sz. utasítás az állami erdőrendezéseken belül erdőfelügyelőségek szervezését rendelte el, így az erdőrendezéségek keretében két egymástól igen különböző hivatal került összekapcsolásra. Az erdőrendezési munkák tervező és szolgáltató munkák, az erdőfelügyelőség cílnöveztési és hatósági munkákat végez. Összekapcsolásuk csak azzal magyarázható, hogy az új szervezet elhelyezését és, már meglévő szervezet keretén belül lehetett megoldani. A 22/1968. sz. MÉM utasítás a tíz állami erdőrendezőségégnél 28 erdőfelügyelőség felállítását rendelte el. Az erdőfelügyelőségek személye az erdőgazdaságok központjában működő erdőrendezési felügyelők adták. Az erdőgazdaság fásítási csoportjának a tagjai között és az erdőgazdasági erdőművelő gárdában alacsony képzettségű, erdészeti szakvizsgával rendelkező erdészek is voltak. Ez utóbbiak csak kisebb tsz-erdők felügyeletét látták el.

Az erdőfelügyelőség munkája rendkívül szerteágazó volt.

1. Az üzemi-(erdő-)tervekkel kapcsolatban:
 - a) részt vett az erdőrendezés helyi irányelveinek megállapítására vonatkozó előzetes megbeszélésben;
 - b) jelen volt és szakmai értékelést adott az üzemi-(erdő-)terv szerkesztési példányáról annak megtárgyalásán;
 - c) kezelte a jövőhágyott üzemi-(erdő-)terveket, a változásokat, az erdőbízítési és a fahasználati adatokat folyamatosan vezette.

2. Az üzem-(erdő-)terv szerinti gazdálkodással kapcsolatban:
 a/ közölte a gazdálkodó szervekkel az éves fakitermelési és erdőművelési irányelveket;

b/ szakmailag ellenőrizte az éves erdőművelési és fahasználati terveket és azok végrehajtását;

c/ végezte az erdőművelési munkák műszaki és minőségi átvételét és az öt évre befejezett erdőfeltételek felülvizsgálatát;

d/ ellenőrizte a kitermelt faanyag számbavételét, az erdőfenntartási alapra a járulékok kiszámításának a helyességét, elvégezte a bruttó-típusításokat;

e/ véleményezte a rendkívüli fakitermelési és vágáscsere kérelmeket;

f/ engedély nélküli fakitermelés esetén kiszámította a pénzbüntetés nagyságát.

3. A célcsoportos beruházásokkal kapcsolatban felülvizsgálta, számba vette és jóváhagyta az erdőtelepítési terveket, a célcsoportos beruházásokat, a költségigényeket, valamint a tsz-ek erdőfelújításának állami támogatási igényeit.

4. A károsítással kapcsolatban vizsgálta az erdők egészségi állapotát és a károsítók fellépését, kiemelten a vadkárosításokat.

5. A természetvédelemmel kapcsolatban ellenőrizte a természetvédelmi területekre vonatkozó előírások betartását.

6. Összefoglaló jelentéstétel munkájáról: a felügyelet alá tartozó erdőbirtokokban folyó gazdálkodásról, az eredményekről és hiányosságokról évenként szektoronkénti részletes összefoglaló jelentést tett.

A 3751/1978. MT. sz. határozat a területi irányítás korszerűsítéséről intézkedett. Az erdőrendezésről az erdőfelügyelőséget elválasztotta, a m. kir. erdőfelügyelőségek mintájára az erdőfelügyelőségeket önállóította és a 28 erdőfelügyelőség helyett az erdőrendező-ségek működési területével közel egyező 12 erdőfelügyelőség szervezését rendelte el azzal a céllal, hogy „az eddigi erdőgazdálkodási felügyeleti tevékenységet az elsődleges faipar és faanyagvédelem felügyeletének, valamint az ágazati hatósági feladatok ellátásával” kibővíti vizsgálják.

Az erdőfelügyelőségek által addig ellátott természetvédelmi feladatokat 1979. január 1-jétől sajnálatosan az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal vette át. Ezenkívül az erdőfelügyelőség feladata lett az erdőtelepítések és a társadalmi fásítási akciók lebonyolításában való részvétel.

Az erdőfelügyelőség jövője

Az erdészeti részére súlyos csapás volt, hogy 1990-ben az Erdészeti és Faipari Hivatal megszűnésével az erdészeti főhatóság az FM Erdészeti és Faipari Főosztályává degradálódott és intézkedési jogköre is mindinkább csökken, ami különösen az erdőfelügyeletet, de az erdőgazdálkodás jövőjét is érzékenyen érinti.

Az első erdőfelügyelőségek megalakulása óta eltelt 113 év alatt mindössze öt éven át (1949-1954) nem volt az erdőgazdaságok és az egyéb erdők fölött szakszerű erdőfelügyelet. Most, amikor a magán-erdőbirtokok szárnak erőteljes szaporodása nap mint nap tapasztalható, de tapasztalható az erdők privatizációjával együtt járó fegyelmelazulás, az engedély nélkül fahasználatok, az erdőfelügyelet – úgy is mint hatósági szerv – szerepe rendkívül megnőtt. Az, hogy az erdőfelügyelőségeknek a szakszerű erdőgazdálkodás érdekében kifejtett munkái eredményesek legyenek, legalább miniszteri rendelkezéssel az erdőfelügyelőségek munkáit tovább kellene erősíteni. Ennél az FM Erdészeti és Faipari Főosztályának jelentős feladata van.

Rendeletlenül kellene meghatározni az erdőrendészeti áthágás fogalmát és szabályozni annak pénzbíbeli büntetését. Közlelebbről ez azt jelenti, hogy az 1935. évi IV. tc. 245. §-ában foglaltak újból érvénybe lépjenek. Az erdőfelügyelőségek – mint elsőfokú erdőrendészeti hatóságok – határozata ellen a főhatósághoz, mint másodfokú erdőrendészeti hatósághoz, fellebbezéssel lehessen élni. Kívánatos, hogy a főhatóság az elsőfokú határozatot csak újonnan felmerült nyomós indokok alapján változtathassa meg.

Kívánatos továbbá, hogy az erdőfelügyelőségek fölötti felügyelet az országos fő-erdőfelügyelő szabályozza, aki a remélhetőleg

újonnan fellállítandó önálló erdészeti főhatóság államtitkári rangban lévő vezetőjének tartozzék felelősséggel.

Az erdőfelügyelőségek eddigi feladatainak kiegészítéseképpen:
 a/ az erdőfelügyelő által végzendő éves ellenőrzésekkel kapcsolatban szükségesnek látszik, hogy három év alatt a folyamatban lévő összes munkára a tételes ellenőrzést elvégezzék, az első kivétlő, a befejezésre tervezett és az öt évre befejezett erdőfeltételek évenkénti tételes átvétele mellett;

b/ az erdőfelügyelőségnek legyen joga az éves fakitermelési terv módosítására akkor, ha a vágásbesorolás az üzem-(erdő-)tervben végveszélyre tervezett állapotok között az értékesebb faállományokra tolódott el;

c/ nevelővágás(ok) elhagyása esetén az üzem-(erdő-)terv szerinti és az erdőfelügyelőség) megítélése szerinti is első sűrűségű erdőerős-zet(ek)ben a munka végrehajtását elbrendelhesse, a mulasztásért felelőst személy szerint is (még akkor is, ha az a vezérigazgató) felelőségre vonhassa (erdőrendészeti áthágás!), és pénzbüntetést szabhasson ki. A nevelővágásokban elkövetett szakmai hibák ugyancsak büntetendők volnának. Nemfizetés esetén a büntetés közadók módján volna behajtandó; a befolyt pénzüsség az erdőfenntartási alapot növelje;

d/ a vadgazdálkodás fölötti felügyelet valamennyi erdőbirtokosnál az erdőfelügyelőségnek kellene gyakorolnia. A vadkárosítások vizsgálatainak valamennyi vadkárosított területre ki kellene terjednie, nem csak a folyamatban lévő erdőfeltételek;

e/ az erdőközösségek, erdőbirtokossági társulatok megalakulásánál az erdőfelügyelőség) nyújtson megfelelő szakmai segítséget;

f/ kívánatos, hogy az erdőfelügyelőség) az erdőterületek privatizációjával kapcsolatos árveréseken részt vegyen, és ha az erdőterület jóval az értéke alatt kerülne megvételre, az eladást meggátolhassa;

g/ az erdőfelügyelő a kiszállásai alkalmával észlelt hiányosságokat és a szükséges intézkedéseket két- (esetleg három-) példányos „vizsgálói könyv”-ben rögzítse, az ebben foglaltak tudomásulvételét és a feljegyzés átvételét az erdőgazdálkodó (birtokos) vagy annak megbízottja aláírásával igazolja. Ez az ellenőrzés hatékonyságát és az erdőfelügyelők szakmai felelősségét is emelné;

h/ az erdőfelügyelő tartozzék fegyelmi felelősséggel az általa elnézett, szándékosan fel nem tárt hibák miatt;

i/ az erdőfelügyelő elleni fegyelmi megindítása és levezetése az erdőfelügyelőség vezetőjének a kötelessége legyen. A fegyelmi határozat ellen az országos fő-erdőfelügyelőhöz lehessen fellebbezéssel élni;

j/ az erdőfelügyelőség személyi összetétele az alábbiak szerint javasolható;

– a vezető erdőfelügyelő irányítja, szervezi és ellenőrzi az erdőfelügyelők munkáit, végzi a fegyelmi vizsgálatokat;

– az erdőfelügyelők végzik az aktuális vagy a vezető által kért feladatokat. Az erdőfelügyelők száma a felügyelőség érdekében kiterjedéstől és területi elosztástól függ. Egy-egy felsőfokú végzettségű erdőfelügyelő által ellenőrzött erdőterület a területi elosztástól függően 9-15 000 ha-os legyen. 500 ha-nál kisebb erdők felügyeletére erdőrendeztetők is legyenek alkalmazhatók;

– irodai erdésztechnikusok az erdőfelügyelőség adminisztrációs munkáit (iktatás, gépéles, sokszorosítás) végzik;

– egy, a számítógéphez jól értő erdőrendeztető az adatok feldolgozásával foglalkozzék;

– takarító-hivatalság a hivatal működéséhez szükséges segédmunkákat látja el;

– gépkocsivezető(k) a szükségnek megfelelően.

Az erdőfelügyelet csaknem evezés, az erdőfelügyelőség közel egy és negyedszázados történetéből megállapítható, hogy az erdőterületek csökkenésének megállításához és az erdőgazdálkodás szakszerűségének a biztosításához az erdőfelügyelet közreműködése nélkülözhetetlen volt.

Az erdőfelügyelők jelentősen növekvő, felelősségviselési feladataikat lelkiismeretesen és részrehajlás nélkül csak úgy tudják ellátni, ha anyagi függetlenségük biztosított, ami azt jelenti, hogy járandóságai az erdőgazdaságok osztályvezetőivel megegyeznek, országosan egységesek.